

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Kutnie w sprawie, sygn.. akt I C 365/14 z powództwa J. S., Z. M., M. A., M. G., J. W., M. R., S. R., W. S. (1) i W. S. (2) przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę:

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz J. S. kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od J. S. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1.201,41 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

3. nakazał ściągnąć z należności zasądzonej w punkcie I.1. niniejszego wyroku na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 3.200,94 zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych w części obciążającej powoda,

4. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 1.066,98 zł tytułem kosztów sądowych w części obciążającej stronę pozwaną,

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Z. M., kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od Z. M. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1.201,41 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

3. nakazał ściągnąć z należności zasądzonej w punkcie II.1. niniejszego wyroku na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 3.200,94 zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych w części obciążającej powódkę,

4. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 1.066,98 zł tytułem kosztów sądowych w części obciążającej stronę pozwaną,

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. A., kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od M. A. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1.201,41 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

3. nakazał ściągnąć z należności zasądzonej w punkcie III.1. niniejszego wyroku na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 3.200,94 zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych w części obciążającej powódkę,

4. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 1.066,98 zł tytułem kosztów sądowych w części obciążającej stronę pozwaną,

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. G. kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 14 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od M. G. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1.201,41 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

3. nakazał ściągnąć z należności zasądzonej w punkcie IV.1. niniejszego wyroku na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 3.200,94 zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych w części obciążającej powódkę,

4. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 1.066,98 zł tytułem kosztów sądowych w części obciążającej stronę pozwaną,

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz J. W., kwotę 3.333,33 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od J. W. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 600,47 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu,

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. R., kwotę 3.333,33 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od M. R. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 600,47 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu,

1. zasądził od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz S. R., kwotę 3.333,33 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądził od S. R. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

1. oddalił powództwo W. S. (1),

2. zasądził od W. S. (1) na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2.401,88 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

1. oddalił powództwo W. S. (2),

2. zasądził od W. S. (2) na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2.401,88 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie: M. G., W. S. (1), W. S. (2). Zaskarżając wyrok:

1) w części oddalającej powództwo w zakresie roszczeń M. G.:

a) co do kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia ponad kwotę zasądzoną wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty,

b) w zakresie rozstrzygnięcia co do kosztów procesu – zasądzonych kwot 1.201,41 zł na rzecz pozwanego i 3.200,94 zł na rzecz Skarbu Państwa,

1) w całości co do roszczeń W. S. (1),

2) w całości co do roszczeń W. S. (2).

Skarżąca M. G. zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie:

a) art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. polegające na tym, że uzasadnienie wyroku oraz ustalenia Sądu Rejonowego są wewnętrznie sprzeczne, niekonsekwentne i dowolne, bowiem ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy wskazują, że powódka w chwili śmierci brata M. S. była już osobą dorosłą i z tego powodu radziła sobie lepiej z żałobą po śmierci brata, mimo iż w tym samym wyroku Sąd jednoznacznie stwierdza, iż powódka cierpiała w sposób znaczny i wynikało to z jej podeszłego wieku, co stanowi wewnętrzną sprzeczność;

b) art. 446 § 4 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że odpowiednią sumą pieniężną jest kwota 10.000 zł, podczas gdy, biorąc pod uwagę rozmiar krzywdy powódki, odpowiednią kwotą zadośćuczynienia jest 30.000 zł, a także poprzez błędną wykładnię tego przepisu polegającą na nieprawidłowym uznaniu, że wiek powódki uzasadnia twierdzenie, iż jest ona spełniona co uzasadnia twierdzenie, iż przeżywana krzywda, ból i cierpienie nie może być stawiane na równi z krzywdą i bólem dziecka, chociaż w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził także, że z powodu „mniej elastycznej konstrukcji psychicznej” charakterystycznej dla swojego wieku powódka bardziej przeżywa żałobę i ból po stracie osoby bliskiej w porównaniu z osobami młodszymi, co stanowi wewnętrzną sprzeczność;

c) art. 102 k.p.c. naruszenie prawa materialnego tj. art. 102 k.p.c. polegające na jego niesłusznym niezastosowaniu i obciążeniu powódki kosztami procesu, pomimo że znajduje się ona w trudnej sytuacji majątkowej, została zwolniona od kosztów procesu, a szczególne względy przemawiały za nieobciążaniem jej kosztami.

Skarżące W. S. (1) i W. S. (2) zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciły naruszenie:

a) art. 446 § 4 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na przyjęciu, że:

- mimo iż powódki należą do najbliższego kręgu osób bliskich zmarłemu to śmierć ich dziadka M. S., ze względu na wiek powódek nie miała „wpływu na ich rozwój emocjonalny i intelektualny” i w związku z tym roszczenie powódek nie zasługuje na uwzględnienie mimo, iż zgodnie z ugruntowaną praktyką orzeczniczą, zasadami logiki i doświadczeniem życiowym, powódki pomimo młodego wieku w momencie śmierci dziadka, doznały bólu i cierpienia, nawet jeżeli nie miało to miejsca w momencie zdarzenia, ale wraz z upływem czasu zaczęły i zacząć zdawać sobie sprawę ze znaczenia tego faktu oraz krzywdy, której doświadczyły wychowując się bez udziału dziadka, który w ich rodzinie zastępował im ojca

- utrata dziadka, który opiekował się rodziną zastępował dzieciom ojca i w przyszłości mógłby zostać wzorem do naśladowania dla małoletnich powódek nie jest krzywdą, ani dobrem chronionym na podstawie art. 446 § 4 k.c., mimo iż art. 446 § 4 k.c. nie wprowadza ochrony nowego dobra osobistego, a jedynie potwierdza dopuszczalność dochodzenia zadośćuczynienia już w oparciu o wcześniej obowiązujące przepisy art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. i dokonuje zmiany w ogólnej regule wynikającej z art. 448 k.c. przez zawężenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10), przez co nie sposób nie przyjąć, iż niezależnie czy śmierć osoby najbliższej nastąpiła przed wejściem w życie art. 448 § 4 k.c., czy po wejściu w życie niniejszego przepisu, zarówno nasciturus jak i małoletni są uprawnieni do zadośćuczynienia;

b) art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. przez ich nie zastosowanie, w konsekwencji brak zasądzenia na rzecz powódek zadośćuczynienia, co było skutkiem nieprawidłowej oceny wieku powódek jako kryterium oceny rozmiarów krzywdy poprzez wskazanie, że powódki nie odczuwały krzywdy w związku z utratą dziadka w wieku niemowlęcym, a nie uwzględnienie okoliczności, że właśnie ze względu na wiek powódki utraciły całkowicie możliwość zaznania miłości, opieki najbliższej osoby - dziadka, który ze względu na brak biologicznego ojca, faktycznie sprawował funkcje głowy rodziny, przez co utraciły możliwość wychowywania się w pełnej rodzinie, co stanowi dobro osobiste;

c) nieuwzględnieniu przyjętych w doktrynie i orzecznictwie wskazówek natury ogólnej, które nakazują by zarówno małoletni jak i nasciturus miał możliwość otrzymania godnego zadośćuczynienia oraz by odpowiadało ono aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa;

d) art. 102 k.p.c. polegające na jego niesłusznym niezastosowaniu i obciążeniu powódek kosztami procesu, pomimo że są to małoletnie osoby (4 letnie dzieci) wychowują się bez ojca a ich matka nie pracuje, w wyniku czego znajdują się one w trudnej sytuacji majątkowej, dodatkowo zostały one zwolnione od kosztów procesu, a szczególne względy przemawiały za nieobciążaniem ich kosztami.

Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku częściowo co do roszczeń M. G. oraz w całości co do roszczeń W. S. (2) i W. S. (1), poprzez:

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki M. G. kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 14 kwietnia 2013 r do dnia zapłaty, a ponadto wniesiono o zwrot kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych;

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki W. S. (2) kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 14 kwietnia 2013r do dnia zapłaty, a ponadto wniesiono o zwrot kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych;

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki W. S. (1) kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 14 kwietnia 2013 r do dnia zapłaty, a ponadto wniesiono o zwrot kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej i zasądzenie na rzecz pozwanego od każdej z powódek kosztów postępowania za drugą instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja W. S. (1) i W. S. (2) okazała się częściowo zasadna.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne, uznając za zbędne powielanie ich w dalszej części uzasadnienia.

W apelacji podniesione zarzuty naruszenia art. 446 § 4 k.c. i art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. sprowadzają się do zakwestionowania nieprzyznania zadośćuczynienia za krzywdę jakiej doznały W. S. (1) i W. S. (2) na skutek śmierci ich dziadka spowodowanej wypadkiem.

Podstawa prawna dochodzonego roszczenia o zadośćuczynienie art. 446 § 4 k.c. ma w przedmiotowej sprawie swój procesowy skutek. Wyraża się on w konieczności skupienia się przez Sąd przy jej rozpoznaniu na tym, czy ustalony stan faktyczny daje podstawę do przyjęcia, że w związku ze śmiercią M. S., po stronie powódek wystąpiła krzywda. Jeśli tak, jej naprawienie winno przyjąć formę zadośćuczynienia. Wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji, zdaniem Sądu Okręgowego, utrata dziadka, w okolicznościach przedmiotowej sprawy stanowi o powstaniu krzywdy.

Przepis art. 446 § 4 k.c. nie wiąże wystąpienia krzywdy ze szkodą ujętą w kategoriach medycznych. Także mierzenie skali cierpienia osoby, która nie doznała uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia, pozostaje poza możliwościami dowodowymi Sądu i ubezpieczyciela. W sprawach o zadośćuczynienie sądy stają zatem przed koniecznością swoistej obiektywizacji i „wyceny” krzywdy spowodowanej utratą osoby bliskiej. Dokonując tej „wyceny” pamiętać trzeba, że aktualny stan wiedzy nie pozwala na udowodnienie rozmiaru uczuć i przywiązania czy też ich braku. Jednocześnie trudno zakładać, by ustawodawca w swoisty sposób "premiował" osoby o słabszej konstrukcji psychicznej, reagujących intensywniej na sytuację traumatyczną, eksponujące swój ból i cierpienie, a gorzej traktował roszczenia osób o osobowości zamkniętej, kumulującej w sobie wewnętrzne emocje.

W konsekwencji, dążąc do obiektywizacji kryteriów wpływających na rozmiar należnego zadośćuczynienia kryterium bólu uznać należy za nieprzydatne w praktyce sądowej. Zresztą ustawodawca słusznie nie odwołuje się do niego, zakładając, że utrata osoby najbliższej zawsze wywołuje ból. Odczuwanie bólu nie wymaga też dowodu (P. H. „Zadośćuczynienie za śmierć tylko dla członków najbliższej rodziny”, Rzeczpospolita z 09.07.2009 r.; podobnie też wyrok z dnia 14.04.2010 r., I ACa 178/10, SA w Ł., Lex, wyrok z 19.09.2012 r., I ACa 871/12, SA we W.).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej, a każdy przypadek powinien być traktowany indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego. Istotne z punktu widzenia oceny zasadności roszczenia są zatem takie kryteria jak: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (por. uzasadnienie wyroku SN z 10 maja 2012 r., IV CSK 416/11, Lex nr 1212823, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 r., V ACa 646/12, LEX nr 1220462).

Z opisanych wyżej przyczyn jako niezasadne uznać należy wnioski, jakie wyciągnął Sąd pierwszej instancji, w oparciu o opinię biegłego. Okoliczność stwierdzona przez biegłego, że małoletnie powódki rozwijają się prawidłowo, a zdarzenie z dnia 12 grudnia 2012 roku nie miało wpływu na ich rozwój emocjonalny i intelektualny nie świadczy o braku krzywdy z powodu śmierci dziadka. Zrozumiałym jest, na co wskazuje opinia biegłego, że w wieku, w którym znajdowały się

wówczas dziewczynki (1,5 roku), główne znaczenie w ich życiu miała matka. Jednakże niewątpliwym, jest że powódki straciły najbliższego członka rodziny – dziadka, który zastępował im ojca i czynnie uczestniczył w ich wychowaniu. Krzywda wnuczek wiąże się z faktem utraty dziadka, we wczesnym dzieciństwie jak również z utratą możliwości doświadczenia miłości dziadka, który w rodzinie małoletnich stanowił dla nich faktycznie ojca. Ojciec biologiczny nie był zainteresowany małoletnimi powódkami.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy dają podstawy do przyjęcia, że strona powodowa wykazała spełnienie przesłanki zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c. Należy zwrócić uwagę, że użyte przez biegłego stwierdzenie o prawidłowym rozwoju emocjonalnym i intelektualnym dziewczynek oznaczało tyle tylko, że nie wystąpiły powikłania, objawy kliniczne, wymagające interwencji psychiatrycznej, czy psychologicznej. Brak objawów wymagających leczenia psychiatrycznego nie wyklucza tego, że relacja powódek z dziadkiem była bliższa, niż przeciętna relacja dziadek - wnuki, a bardziej zbliżona charakterem do relacji ojciec – córki. Zauważyć należy bowiem, co wiadome jest tak z doświadczenia życiowego, jak i z innych prowadzonych postępowań, że nawet w razie śmierci osób co do zasady bliższych niż dziadek, jak np. rodziców, konieczność korzystania z pomocy psychiatrycznej czy też trwałe zaburzenie funkcjonowania w społeczeństwie są raczej wyjątkiem niż zasadą, co absolutnie nie daje podstaw do bagatelizowania „typowych” cierpień związanych z takim zdarzeniem.

Odnosząc się zaś do kwestii wysokości zadośćuczynienia należy wskazać, że przepisy prawa cywilnego nie precyzują żadnych kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. i przez posłużenie się klauzulą generalną („suma odpowiednia”) pozostawiają je uznaniu Sądów. Z tego względu zasadnym wydaje się odwołanie do wypracowanych przez judykaturę i doktrynę zasad ustalania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Do podstawowych kryteriów należy zaliczyć rodzaj naruszonego dobra, stopień i czas trwania cierpień psychicznych rozumianych jako ujemne przeżycia związane ze śmiercią członka rodziny, stopień zażyłości łączącej zmarłego i poszkodowanego, jakość łączącej ich relacji, wiek poszkodowanego, skutki w zakresie życia osobistego, jakie śmierć osoby najbliższej wywołała. Należy także pamiętać, że kwota zadośćuczynienia ma charakter kompensacyjny i stanowi jednorazową rekompensatę za całą krzywdę doznaną przez osobę, której dobro zostało naruszone, a zatem sytuacja poszkodowanego występującego z żądaniem powinna być oceniona całościowo. Indywidualny charakter zadośćuczynienia przesądza o tym, że ostateczne ustalenie, jaka konkretna kwota jest „odpowiednia”, z istoty swej, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, lecz nie może to być uznanie dowolne. Zawsze musi ono opierać się tak na całokształcie okoliczności sprawy, jak i na czytelnych kryteriach ocennych, rzetelnie wskazanych w treści uzasadnienia (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 maja 2008 r., II AKa 83/08, KZS 2008/12/68).

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy kierując się wszystkimi przywołanymi dyrektywami, doszedł do przekonania, że kwota 25.000 zł stanowi właściwą wartość zadośćuczynienia jakie powinno zostać przyznane każdej z powódek. Zdaniem Sądu Okręgowego należało wziąć pod uwagę, że nastąpiło przerwanie więzi emocjonalnej, która niewątpliwie się nawiązała pomiędzy powódkami – wnuczkami a ich dziadkiem. Ponadto powódki, bardzo wcześnie utraciły, dziadka, który zastępował im ojca.

Indywidualizacja przyznanej kwoty tytułem zadośćuczynienia wymaga rozważenia okoliczności konkretnej sprawy, dlatego to one determinują rozstrzygnięcie. Należy też pamiętać, że kwota zadośćuczynienia stanowi jednorazową rekompensatę za całą krzywdę doznaną w wyniku śmierci najbliższego członka rodziny, a zatem sytuacja występującego z żądaniem powinna być oceniona całościowo.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie VIII i IX. W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu jako niezasadna na podstawie art. 385 k.p.c. o czym orzeczono w punkcie II wyroku.

Powyżej przedstawiony stan rzeczy implikował zmianę akcesoryjnego rozstrzygnięcia o kosztach procesu przed Sądem I instancji. O kosztach tych orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc je wzajemnie. Sąd Okręgowy miał na uwadze charakter sprawy a także wiek powódek. W tym postępowaniu strony w zbliżonym stopniu wygrały i przegrały proces (w ok. 50%), a poniesione przez nie koszty nie pozostają w dysproporcji. Obie strony były reprezentowane przez

profesjonalnych pełnomocników. Z tego powodu właściwym rozstrzygnięciem jest zniesienie wyłożonych kosztów postępowania.

Apelacja M. G. okazała się bezzasadna.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne, uznając za zbędne powielanie ich w dalszej części uzasadnienia.

W apelacji podniesione zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 446 § 4 k.c. sprowadzają się do zakwestionowania wysokości przyznanego powódce M. G. zadośćuczynienia za krzywdę jakiej doznała na skutek śmierci brata spowodowanej wypadkiem i stanowią polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy dają podstawy do przyjęcia, że strona powodowa wykazała spełnienie przesłanki zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c., co nie było kwestionowane w apelacji.

Odnosząc się zaś do kwestii wysokości zadośćuczynienia należy wskazać, jak już opisano wyżej, że przepisy prawa cywilnego nie precyzują żadnych kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. i przez posłużenie się klauzulą generalną („suma odpowiednia”) pozostawiają je uznaniu Sądów. Z tego względu zasadnym wydaje się odwołanie do wypracowanych przez judykaturę i doktrynę zasad ustalania zadośćuczynienia. Jak już wspomniano wyżej do podstawowych kryteriów należy zaliczyć rodzaj naruszonego dobra, stopień i czas trwania cierpień psychicznych rozumianych jako ujemne przeżycia związane ze śmiercią członka rodziny, stopień zażyłości łączącej zmarłego i poszkodowanego, jakość łączącej ich relacji, wiek poszkodowanego, skutki w zakresie życia osobistego, jakie śmierć osoby najbliższej wywołała. Należy także pamiętać, że kwota zadośćuczynienia ma charakter kompensacyjny i stanowi jednorazową rekompensatę za całą krzywdę doznaną przez osobę, której dobro zostało naruszone, a zatem sytuacja poszkodowanego występującego z żądaniem powinna być oceniona całościowo. Indywidualny charakter zadośćuczynienia przesądza o tym, że ostateczne ustalenie, jaka konkretna kwota jest „odpowiednia”, z istoty swej, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, lecz nie może to być uznanie dowolne. Zawsze musi ono opierać się tak na całokształcie okoliczności sprawy, jak i na czytelnych kryteriach ocennych, rzetelnie wskazanych w treści uzasadnienia (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 maja 2008 r., II AKa 83/08, KZS 2008/12/68). W kontekście powyższych uwag stwierdzić należy, że zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny w postępowaniu odwoławczym tylko wtedy, gdy orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalania wysokości tego świadczenia. Praktycznie rzecz biorąc ma to miejsce tylko przy ustaleniu kwoty symbolicznej bądź też nadmiernie wysokiej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2008 r., V KK 45/08, LEX nr 438427). Korekta w postępowaniu odwoławczym przyznanej przez Sąd pierwszej instancji tytułem zadośćuczynienia sumy pieniężnej możliwa jest zatem jedynie wtedy, gdy suma ta rażąco odbiega od tej, która byłaby adekwatna do rozmiarów doznanej krzywdy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 maja 2008 r., I ACa 199/08, LEX nr 470056).

Zdaniem Sądu Okręgowego taka dysproporcja nie zaistniała w okolicznościach przedmiotowej sprawy. Sąd I instancji właściwie wyważył rozmiar krzywdy doznanej przez powódkę po stracie brata. Utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny i trwały, wiąże się też z poczuciem smutku i osamotnienia, które są tym większe, gdy strata takiej osoby następuje nagle i w tragicznych okolicznościach. W takiej sytuacji powódka straciła brata, a co za tym idzie, jego miłość, wsparcie i pomoc. Uczucie bólu i smutku po zerwaniu więzi ze zmarłym spowodowało u powódki dezorganizację życia, powódka przestała jeździć samochodem. Powódka nie może już liczyć na wsparcie brata. Przy czym, słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji, że w realiach sprawy, znaczenie dla opisanej oceny ma okoliczność, że powódka ma własną rodzinę, jest osobą dojrzałą, która w swoim życiu usamodzielniała się. Słusznie ocenił Sąd Rejonowy, że powódka będąc w wieku 70 lat mając za sobą okres najbardziej intensywnej aktywności zawodowej, a wcześniej kształcenia jest osobą na tym etapie życia w zasadzie spełnioną. Jej krzywdy nie można stawiać na równi

z krzywdą rodziców, którzy stracili dziecko wkraczające w życie, lub z krzywdą dziecka, które zostało pozbawione wsparcia w okresie dojrzewania i dorastania.

Mając na uwadze powyższe okoliczności słusznie uznał Sąd Rejonowy, że powódce należy się zadośćuczynienie z powodu śmierci brata w wysokości 10.000 zł. Apelacja powódki zatem jako niezasadna na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu o czym orzeczono w punkcie III wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w pkt. IV wyroku na podstawie art. 100 k.p.c., w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zasądając od pozwanego na rzecz powódek W. S. (1) i W. S. (2) kwotę po 1.800 złotych stanowiącej wynagrodzenie pełnomocnika, stosownie do treści § 2 pkt. 5 w zw. z § 10 pkt. 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 r poz. 1804).

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy nie obciążył powódki M. G. obowiązkiem zwrotu na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego. Sąd Okręgowy miał na uwadze charakter sprawy. Żądanie powódki, co do zasady było usprawiedliwione, a określenie właściwej wysokości zadośćuczynienia zależało od oceny sądu. Sąd II instancji stosując regulację zawartą w art. 102 k.p.c., miał też na uwadze, że zadośćuczynienie zasądzone na rzecz powódki powinno zrealizować obowiązek naprawienia krzywdy związanej ze śmiercią brata i w konsekwencji stanął na stanowisku, że cierpienia powódki są szczególnymi okolicznościami pozwalającymi na nieobciążanie jej kosztami postępowania na rzecz strony pozwanej.

Mając na uwadze, że w sprawie nie zostały uiszczone opłaty od apelacji Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2016.623 j.t.) w zw. z art. 100 k.p.c. obciążył pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi w ten sposób, że nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od pozwanego kwotę 3.000 zł.